

04

STU

2024

PRIČE

OBITELJSKA I RODBINSKA MREŽA U POPULARNOJ GLAZBI, 4. DIO

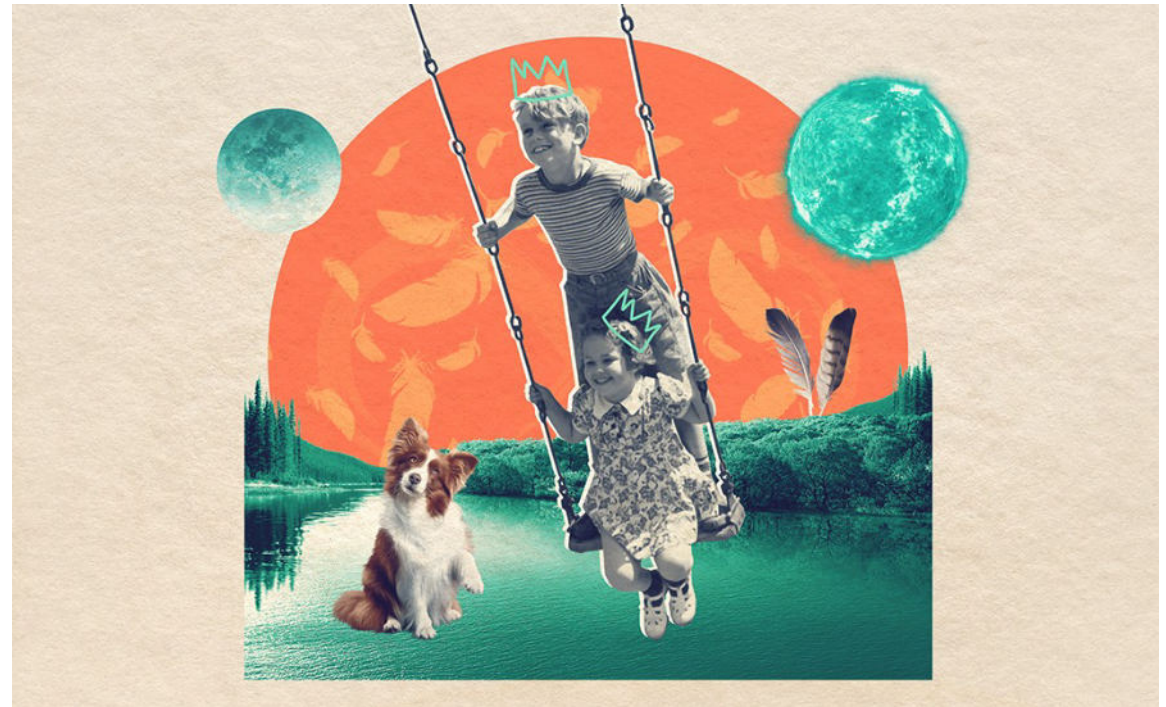
Bratstvo i djetinjstvo

VALENTINA SERTIĆ

Brat i sestra naširoko su opjevani u hrvatskim skladbama / Ilustracija: Hrvoje Dešić

SHARE

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

HLADNO PIVO

LIDIJA BAČIĆ LILLE

IBRICA JUSIĆ

ZLATNI DUKATI

JURA STUBLIĆ I GRUPA FILM

MAGAZIN

EL BAHATTEE

HRVOJE HEGEDUŠIĆ

BOLESNA BRAĆA

MATKO JELAVIĆ

TIHOMIR POP ASANOVIĆ

TEREZA KESOVIIJA

NOVI FOSILI

LIDIJA BAJUK

GIBONNI

SINIŠA VUCO

ARSEN DEDIĆ

ŠAJETA

CRVENA JABUKA

TAMARA OBROVAC

AZRA

JURICA PAĐEN

AERODROM

ŽENKA KOVAČIČEK

BLUVINIL

Prikazi brata i sestre u popularnim pjesmama naše diskografije, od fratella i švore do brace i seke

Što nam popularna kultura može reći o tome kako gledamo na uloge brata ili sestre? Jesu li stariji brat ili sestra uvijek zaštitnici i uzor mladima? Moraju li baš ti mlađi biti *crne ovce* i sjeti li se itko ikad srednjeg djeteta? Smije li sestra krenuti u potragu za boljim životom i ostaviti brata s Olgom, Mašom i Irinom? Pjeva li se kod nas o bratskom ili sestrinskom rivalstvu? Zašto je mlada i privlačna žena svakome *seka*? I koga se sve može zvati bratom?

WE
MOVE
MUSIC
CROATIA

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Odgovore na ta pitanja pokušala sam pronaći analizirajući više od sto i pedeset hrvatskih pjesmama koje u svom naslovu sadrže neki od oblika riječi brat i sestra a nastale su u nekom od žanrova popularne glazbe u posljednjih sedamdesetak godina. U zagradama ću navoditi autore tih tekstove. Istraživanjem nisam obuhvatila instrumentalne skladbe, narodne napjeve, obrade, uspavanke te vjerske i dječje pjesme.

Braća su opjevanija od sestara /
Ilustracija: Hrvoje Dešić

Kao i u slučaju sinova i kćeri, i ovoga puta ženski je rod pao u sjenu muškog jer su pjesme o braći brojnije i raznovrsnije. No to nije jedina stara rana otvorena u ovoj priči. Najstariji brat u našoj diskografiji – “Moj brat”

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Arsena Dedića iz 1966. – u mnogočemu je nalik odsutnom ocu. Brat često misli na njega, baš kao i društvo koje se okuplja pred gostionom.

Pita se gdje je, je li sam, „da l' ga sumnjiva društva još vode, da im priča i vino im plaća, uvijek voljan da da sve nizašta“. Dok s društvom nagađa o njemu, suočava se s dosadom i prazninom kuće i luke koju je brat davno napustio. Arsenova slojevita šansona svoju je premijeru imala na Splitskom festivalu, čiji je stručni žiri njezine stihove tada opisao kao beznačajne i trivijalne. Publika mu je dala treću nagradu.

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Arsen Dedić - Moj brat (...)

Prva se sestra u našoj diskografiji pojavljuje iste godine, ali u znatno manje kontroverznoj te danas zaboravljenoj pjesmi. “Sestra mi se udaje” **Božidara Ivaniševića**, crnogorskog pjevača i autora, koji je godinama bio solist na Radiju Zagreb, prigodna je svatovska pjesma, sadržajem i formom naslonjena na folklor. U tom je kontekstu puno zanimljivija “Rastanak će doći, sestro” koje u duetu izvode sestre **Milica i Nevenka Milanović**, ujedno autorice pjesme.

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Ganutljiva pjesma, nadahnuta udajom
starije sestre, umjesto suza radosnica
zbog svadbene svečanosti nudi žal
nad prekinutim djetinjstvom i najavu
korjenite promjene u životu obiju
sestara. Prigušeniju nostalgiju za
izgubljenim danima djetinjstva
osjetimo i kod Dedića, a to da
sjećanje na braću i sestre neizbježno
vodi u zečju rupu najranijih sjećanja
potvrdit će se i u kasnijim primjerima.

Rastanak Će Doći Sestro

**BRATE U TUĐINI,
SESTRO KOD KUĆE**

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Meho Puzić je kultnu “Moj brate u tuđini” snimio 1970. godine, a njegov vapaj za bratovim pismom iz tuđine tematski su pratili su brojne pop, rock, klapske i druge pjesme. Braću u tuđini iz nešto drugačijeg ugla promatraju likovi u pjesmama “Piši, voljeni brate” (**V. Jakšić**) i “Brate moj” (**D. Kovačiček**). „Živim za onaj dan kad ćemo kući doći, skratiti našoj majci duge besane noći“, pjeva **Alaga Gagić** 1972., podsjećajući brata da piše usamljenoj majci, sa sumnjom u ispravnost odluka koje su ih obojicu odvele od kuće.

U novijem duetu “Iz tuđine dolazim ti, brate” (**A. Šola**), **Mladen Grdović** i **Duško Lokin** donose razgovor između starijeg brata, koji je ostao uz roditelje, i mlađeg, mornara, koji nije mogao doći na njihove sprovode. Sudeći po pjesmama, sestre ne odlaze u inozemstvo. Rijedak primjer predstavlja pjesma “Povej mi, sestra” (**N. Zuban**), ispričana iz perspektive žene koja živi u tuđini i zahvalna je sestri što ju je posjetila, donoseći sa

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

sobom sunce djetinjstva i dašak
rodnog kraja.

Drugi primjer je uspješnica
Crvene jabuke “Vraćam se tebi, seko”
(Z. Fazlić), koja se naslanja na
mornarske teme, podcrtavajući
tvrdnju da je u našoj pop kulturi more
krivo za štošta te da je povratak
obitelji uvijek i povratak zavičaju. U
obje pjesme sestra kojoj su upućeni
stihovi ostaje kod kuće.

Oprosti Mi Brate

Ironiju i pomutnju u niz
gastarbajterskih pjesama unose

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Bolesna braća s pjesmom “Oprosti mi brate”, koja citira **Pađenova** “Fratella” i rimama secira život fiktivnog iseljenika u Münchenu. Nešto drugačije, ali uz neupitni žal za minulim, izražava **Marinada** u “Tri sestre” i Šumski u pjesmi “Sestra” (M. Juraga). Spojivši elemente ruske drame s mediteranskom legendom o *tre sorelle*, Marinada slika portret jednog kućanstva na izdisaju, u kojem sestre sanjare „o dobrim starim danima kad su roditelji bili živi“, dok im „život prolazi zabrinjavajućom brzinom.“

Nisam spremna zaključiti što je tema pjesme “Sestra”, ali motiv nostalgije za djetinjstvom u njoj je neupitan. Stihovi „naviru mi sjećanja, stara fotografija, snijeg na bijelim brezama, gađamo se grudama, ali nitko ne zna da ti si moja sestra“, su kao stvoreni za neki indie triler ili obiteljsku dramediju. Nešto se skriva ispod te zimske idile: „sablasi iz djetinjstva, strah od mračnih uglova, u ulici brijestova, ti se skrivaš, žmirim ja“ – a

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

svatko može izabrati koju traumu će
tamo pronaći.

Pjesma “U sobi on i brat”

Hladnog piva oštro prikazuje
nemogućnost napuštanja djetinjstva i
odlaska iz dječje sobe, čak i s
navršених trideset godina, kad osobna
trauma postaje društveni fenomen.
„Stoji mi na putu, žica me za kunu, tu
je gdje god se okrenem, u Jabuci na
šanku, u prolazu Cibone, po cijelom
gradu k'o da prati me“, govori
promatrač kaotičnog života
tridesetogodišnjeg buntovnog
tinejdžera.

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

S druge strane priče o nostalgiji su pjesme o preminulim bližnjima. One otvaraju prostor nostalgiji koja nadilazi svakodnevne uspomene i zadire u dublje slojeve tuge. Takvu daljinu i odsutnost teško je nadoknaditi i u potpunosti shvatiti. U tom kontekstu pjesme o preminuloj braći i sestrama stoje kao pokušaji da se to učini. Među istaknutim primjerima je pjesma “Vrata moje sestre” (**Gibonni**): „I opet sam dijete, opet idem u duboko, tu gdje ne vidi se dno, i čežnja je moja dokle seže oko, dok se pozdravljam sa njom“.

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Kako svako sjećanje ne bi ostalo obavijeno sjajnom koprenom nostalgije, **Ibrica Jusić** u staroj pjesmi “Odnosite me, braćo” (**Z. Jelčić**), kao **Warren Zevon** iz našeg sokaka, izražava želju lirskog subjekta da ga braća zaborave u vremenu, negdje na nekom otoku, samo sa psom i gitarom. Ili, još bolje, da ga ondje i sahrane, čime se suprotstavlja idealizaciji zadržavanja u prošlosti.

RECI, BRATE, NASMIJ SE, SESTRO

U mnogim pjesmama, titule brat i sestra nadilaze krvno srodstvo i postaju simboli zajedništva, savezništva i emocionalne bliskosti, osobito u trenucima suočavanja s neizbježnim ljudskim iskustvima. Kada **braća Benc** u pjesmi “Pijmo braćo” pozivaju na čašicu i veselje pred neizbježnom ljudskom pokorom – smrću – ne misle nužno na rodbinu, već na sve one s kojima dijele osjećaj prolaznosti. Isto vrijedi za svaki osjećaj pripadnosti grupi, bila

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

ona veličine čovječanstva, naroda, vojske, sela ili benda. „Gremo, braćo, pod istu bandiru“ – o sestrama ćemo kasnije.

Na tragu izreke „nekome rat nekome brat“ moglo bi se posvetiti cijelo poglavlje pitanju tko je kome brat u takvim krajnjim okolnostima.

Primjerice, u pjesmi “Nigdar više brat” (K. Zadravec) iz 1992. godine

Hrvoje Hegedušić pjeva o susjedu koji mu je nekoć bio poput brata, ali se preko noći „kak torba obrnul“. No prva asocijacija na ovu temu često je pjesma grupe Dire Straits “Brothers in Arms”, koju su kod nas obradili **Zlatni dukati** kao “U oružju brat”. Na temu bratstva po oružju oslanja se i pjesma “Reci, brate moj” (M. Škoro), ispričana iz perspektive branitelja koji se u miru osjećaju zaboravljenima i napuštenima.

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Marko Perković Thomp...

Prijatelju se kao bratu obraćaju mnoge pjesme, najviše u žanrovima pop i folk muzike te hip hopa. U narodnoj glazbi bratu se najčešće povjeravaju ljubavne muke, dok u hip hopu gorki reperski monolozi često služe i kao društveni komentari, u kojima je „brate“ više poštapalica nego izraz bliskosti. Ipak, u oba žanra nalaze se zanimljive iznimke.

Pjesma “Bratstvo i jedinstvo” s kultnog albuma *Svaki pas ima svoj dan* ističe se kao jedna od tih iznimaka. **El Bahattee**, u suradnji s

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Alejuandrom Buendijom i Tram 11, iznosi oštru društvenu kritiku nasilja među mladima, nacionalnih podjela, korupcije i političkih manipulacija u Hrvatskoj. Pjesma započinje citatom govora Josipa Broza Tita o krvlju izborenom bratstvu i jedinstvu, a završava zvukovima blejanja i mljackanja – simboličnim prikazom pasivne mase koja će šutjeti pred nepravdom sve dok ima kruha i igara.

Bratstvo i jedinstvo (fea...

U biografskoj pjesmi “Hvala ti, nadbiskupe brate” (**J. Banković**), riječ „brat“ odnosi se na blaženog Alojzija

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Stepinca, dok u pjesmi “Nahrani ga kao brata, tjeraj ga kao vraga” (**Ivica Grujo**), označava – konja. U tamburaškim pjesmama riječju „braca“ označavaju se najbliži prijatelji, oni s kojima se do jutra pije. No u pjesmi “O’šo braca u Englesku” (**M. Vestić**) braca je opisan kao sanjar i rokerski Antuntun opsjednut Beatlesima. Posebnu kategoriju čini pjesma **Novih fosila** “Radije budi mi brat” (N. Antičević), koja opisuje susret s osobom iz prošlosti koja tamo i pripada, uz blijede fotografije i sjećanja.

PATRIA - O'šo Braca u E...

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Gdje su sestrice, moje prijateljice?

Možda ih možemo pronaći u pjesmama čiji naslovi ne sadrže riječ „sestra“ ili u onima koje ne govore nužno o ljudskim odnosima. Iako nemamo mnogo pjesama koje izravno govore o sestrinstvu i ženskom prijateljstvu, naš repertoar obuhvaća bajkovite naslove poput “Sestra noć” (**J. Stublić**) i “Sunčeva sestra” (**L. Bajuk**). O drugoj ženi kao sestri, i to u dva vrlo različita konteksta, pjevaju jedino **Vesna Pezo** u pjesmi “Sestro” i **Lidija Bačić** u “Nasmij se, sestro” (**S. Buljan**).

Kad je riječ o pjesmama napisanim za muške izvođače, sestra je često prikazana kao mlada i privlačna žena, a ne kao prijateljica ili rodbina. To se može vidjeti u pjesmama poput “Sve su seke k'o jabuke” (**M. Mihaljević**), “Idu seke” (**Z. Sabolek**), “Raspameti se, seko” (**S. Vuco**), pa čak i u hitu “Sve bi seke ljubile mornare” (**N. Ninčević**). Romantičniji i manje incestuozni primjeri uključuju pjesme “Sestro srca mog” (**J. M. Stanić**) te “Sestro i kraljice” (**S. Sekulović**).

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Lidija Bacic Lille - Nasm...

To su primjeri pjesama u kojima izrazi brat i sestra ne podrazumijevaju krvno srodstvo, no katkad je upravo dvosmislenost dobrodošla, kao što je to slučaj optimistične odi zajedništvu “Bratello” (**T. Obrovac**). Postoje, naravno, i pjesme koje zaista govore o pravoj braći i sestrama. Primjerice, “Moja sestra” (**Šajeta**) opisuje sestru udanu za pomorca, dok se u pjesmama “Moja seka” (**B. Mihaljević**) i “Moja sestra” (M. Švenda) govori o sestrama koje tek treba udati. U mračnom međuvremenu “Sestra” post punk benda **Sinovi** i “vris /

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

sestra” chem-hop dvojca litl itali progovaraju o tuđim i izgubljenim sestrama.

O pravoj braći pjevaju i “Mome bratu papučaru” (**P. Lendić**) te “Tata, kupi mi brata” grupe **Passage**. U potonjoj sin moli oca da mu „kupi“ starijeg brata, koji bi ga učio o tome kako treba sa ženama. Pjesma “Brate veliki” (**M. Jelavić**) opisuje nemoć mlađeg brata da ispuni očekivanja starijeg, da bude jednako snažan i grub – iako sama glazba tekstu daje podrugljiv ton, neobično naglašavajući tu nemoć. Grubost je prisutna i u pjesmama u pjesmama “Brat” (**S.**

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Antić) i “Mili brate” (M. Nakić).

BluVinil - Mili brat

U rap pjesmi Alejuandra Buendije neimenovani mlađi brat postaje središte obiteljske sage o životu sa sociopatom, dok “Mili brate” donosi potresnu priču o nasilju prema ženi, izražavajući duboku odbojnost prema bratu iz naslova. Tema zavađene braće pojavljuje se i u pjesmi “Dilili su braća” (M. Tutić).

MALI CRNI BRAT I ŠVORA

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Posljednjim ću poglavljem obuhvatiti primjere pjesama koje su rijetke ili jedinstvene, a ipak zaslužuju spomen. Među prvima je “Mali crni brat” (**M. Radović**), koju su sedamdesetih izvodili **Tihomir Pop Asanović** i **Zdenka Kovačiček**, a duhovito i upečatljivo progovara o rasizmu. **Ljubo Jelčić** je tih godina otpjevao podjednako duhovitu ljubavnu pjesmu o prometnoj nesreći pod nazivom “Vjerujte, sestro, tako je bilo” (**D. Britvić**).

Zdenka Kovačiček - Mal...

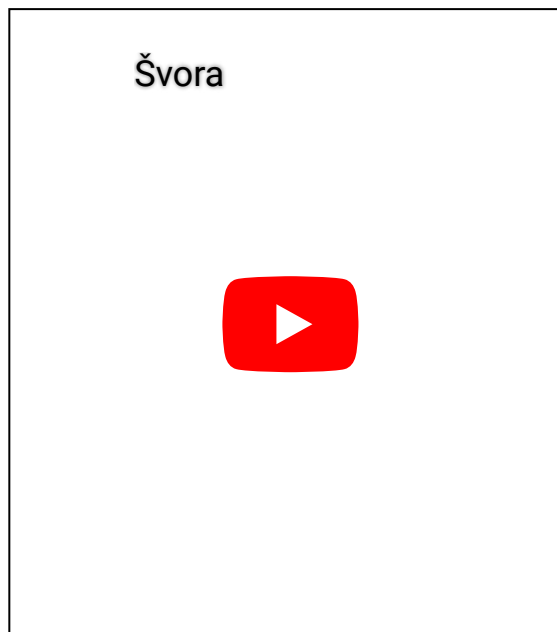
PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Azrina “Sestra Lovel 1984” (**B. Štulić**) aluzija je na Orwellov distopijski roman *1984.*, a u našu pjesmaricu uvodi lik Velikog Brata, koji je sinonim za nadzor: „ne ljuti Velikog Brata, nasmiješi mu se iz potaje“, pjeva Johnny. Iako se izrazom „sestra“ nerijetko aludira na neku od hrvatskih regija, u tom je kontekstu zanimljivija “Bratska ljubav” (**I. Krajač**), koju su na Festivalu kajkavske popevke 1989. izveli **Boris Dvornik i Mladen Crnobrnja**, izražavajući ljubav isključivo prema vlastitoj regiji, bez želje da se zamijene.

U našem se katalogu nalaze i pjesme o kulenovim sekama, sestrama noći, zlim časnim sestrama i slučajnim švorama. **Terezina** “Švora” (**M. Popadić**) govori o nemogućoj ljubavi – neutješna žena, uvjerena da je veza s njezinim odabranikom zbog obiteljskih utjecaja osuđena na propast, odustaje od traženja nove ljubavi. Zamišlja kako će on otići ploviti morem, a ona postati švora odnosno časna sestra. S puno emocija ispjevana je i pjesma “Dvi

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

sestre blizanke” (I. Jagnjić), jedna od rijetkih koja tematizira mistične blizance. Inače, spomen blizanca u domaćoj glazbi obično simbolizira alter ego ili srodnu dušu, a ne doslovno brata ili sestru blizanca.

Opjevalo se i složnu braću s Brača, braću Crnomiri, posavsku braću Begiće, pa čak i braću Grimm, u pjesmi o momku koji živi u zabludi. A među pjesmama koje bi se mogle spominjati u diplomskim radovima koje tematiziraju bizarna uvjerenja su i “Braco je tu” (J. Pađen) o Braci sa

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

Srebrnjaka te “Gojko, brate naš” (Z. Tolj) o bivšem ministru obrane Gojku Šušku.

Prikazi bratsko-sestrinskih odnosa:
nostalgija za djetinjstvom /
ilustracija: Hrvoje Dešić

Prikazi bratsko-sestrinskih odnosa u hrvatskoj popularnoj glazbi obuhvaćaju bogat raspon emocija, uloga i simbolike. Premda se pojmovi „brat“ i „sestra“ na prvi pogled čine usko vezanima uz krvno srodstvo, u pjesmama često poprimaju šire značenje i postaju simboli pripadnosti, podrške i zajedništva koje nadilazi biološke granice.

Dinamika tih odnosa u našoj se glazbi najčešće istražuje kroz nostalgiju za djetinjstvom i bliskost u teškim trenucima. Pritom prikazi sestara

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

često ističu njihovu ženstvenost, a likovi braće preuzimaju ulogu zaštitnika, a katkad i očinske figure. Iako u tekstovima prevladava osjećaj nostalgije i žaljenja za prošlim vremenima, neke pjesme otvaraju prostor za unutarnje sukobe i društvene komentare, sugerirajući da su obiteljske veze, stvarne ili simbolične, uvijek složene i usko vezane uz širi društveni i kulturni kontekst.

Bratello (Dance Brother)

*Ovaj je tekst financiran od strane
Agencije za elektroničke medije,*

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

*putem projekta poticanja novinarske
izvrsnosti.*

SHARE

Moglo bi Vas zanimati

31

LIS

INTERVJU

Ivo Jurić: „Za mene
glazba predstavlja
most između

30

LIS

IZVJEŠTAJ

40 godina Dream
Theatera – The
spirit c

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

svjetovnog i duhovnog”

glazba.hr

Vijesti

DAJ 5
VIJESTI
VIJESTI PLUS
CESARICA

Događanja

Slušaj & Gledaj

REPLAY
PODCAST
VIDEO PRIČE
RECORDING +
SCORE
TJEDNI GRAMOFON

Čitaj

RETROSPEKTIVA
IZVJEŠTAJ
DIGITAL & BIZ
PRIČE
RECENZIJA
INTERVJU
KOLUMNE
KALENDAR
DO

Kontakt

IMPRESSUM
PRAVILA
PRIVATNOSTI
POSTANI
SURADNIK

CANTUS D.O.O.

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE

GLAZBA@GLAZBA.HR
+385 14825360

CRAFTED BY
EUROART93

NA VRH

PREGLEDAJTE SVE DOGAĐAJE